

Sygn. akt II Ca 882/13

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 9 maja 2014 roku

Sąd Okręgowy w Szczecinie II Wydział Cywilny Odwoławczy

w składzie:

Przewodniczący:	SSO Agnieszka Bednarek-Moraś
Sędziowie:	SSO Dorota Gamrat - Kubeczak SSO Robert Bury (spr.)
Protokolant:	st. sekr. sąd. Elżbieta Szlachta

po rozpoznaniu na rozprawie w dniu 9 maja 2014 roku w S.

sprawy z powództwa **P. Ż.**

przeciwko **(...) Spółce Akcyjnej w S.**

o zapłatę

na skutek apelacji wniesionej przez powoda

od wyroku Sądu Rejonowego Szczecin - Centrum w Szczecinie

z dnia 9 kwietnia 2013 r., sygn. akt I C 1417/12

1. **oddala apelację;**

2. **zasądza od powoda P. Ż. na rzecz pozwanego (...) Spółki Akcyjnej w S. kwotę 1200 zł (jeden tysiąc dwieście złotych) tytułem kosztów postępowania apelacyjnego.**

Sygn. akt II Ca 882/13

UZASADNIENIE

Wyrokiem z dnia 9 kwietnia 2013 roku Sąd Rejonowy Szczecin-Centrum w Szczecinie oddalił powództwo wniesione przez P. Ż. przeciwko (...) spółce akcyjnej w S. o zapłatę kwoty 10.425,39 zł. Wyrok zapadł w sprawie, w której powód domagał się, jako cesjonariusz, odszkodowania za szkodę wyrządzoną w samochodzie osobowym koparką podczas prac budowlanych.

Sąd Rejonowy ustalił, że 22 grudnia 2011 roku doszło do kolizji koparki (...) 315 należącej do B. B., prowadzącego działalność gospodarczą pod firmą Usługi (...) i F. (...) o numerze rej. (...) należącego do K. S.. Sprawcą kolizji był kierujący koparką (...) 315 P. O., która najechała na pojazd F. (...) podczas nieprawidłowego manewru cofania. Zdarzenie miało miejsce na remontowanej drodze. Koparka (...) 315 jest koparką kołową, która może się

przemieszczać się po jezdni. P. O. kierując koparką dojechał z bazy na budowę drogą publiczną. Z ruchu była wyłączona prawa strona jezdni, gdzie odbywały się prace budowlane i gdzie pracowała koparka; ruch jednokierunkowy, odbywał się po lewej stronie jezdni. P. O. wykonywał pracę jako operator koparki będąc pracownikiem B. B.. W czasie użycia koparki, przerzucania piasku, P. O. rozpoczął powolny manewr przesuwania koparki do tyłu i niewidząc samochodu F. (...) uderzył koparką w jego przód. W czasie kolizji na poboczu jezdni trwały prace budowlane i ruch był jednostronny. W wyniku zdarzenia uszkodzono przedni błotnik, prawy reflektor, zderzak, przednie prawe nadkole. Zgłoszona ubezpieczycielowi szkoda zarejestrowana została pod numerem (...). Poszkodowany zlecił naprawę pojazdu powodowi, zawarł z powodem umowę najmu pojazdu zastępczego ustalając czynsz na kwotę 150 zł netto za dobę. Koszt najmu pojazdu zastępczego na czas naprawy to kwota 1107 zł brutto. 28 czerwca 2012 roku powód zawarł z poszkodowanym umowę cesji wierzytelności, której celem miało być nabycie roszczenia o odszkodowanie z tytułu naprawy uszkodzonego pojazdu oraz zwrotu kosztów najmu pojazdu zastępczego na czas naprawy. Poszkodowany zgłosił szkodę zarówno pozwanej (z tytułu ubezpieczenia OC posiadacza pojazdu mechanicznego), jak i w (...) S.A. (z tytułu ubezpieczenia OC przedsiębiorstwa właściciela pojazdu). Ubezpieczyciele odmówili zapłaty odszkodowania.

Sąd stwierdzając bezzasadność powództwa odwołał się do art. 435 § 1 k.c. w związku z art. 822 k.c. i art. 34 ustawy z dnia 22 maja 2003 roku o ubezpieczeniach obowiązkowych, Ubezpieczeniowym Funduszu Gwarancyjnym i Polskim Biurze Ubezpieczycieli Komunikacyjnych (Dz.U. z 2003r. Nr 124, poz. 1152 z późn. zm., dalej ustawa o ubezpieczeniach obowiązkowych). Przyjęto, że szkoda nie powstała w związku z ruchem pojazdu, a tylko za takie szkody pozwany zakład mógłby odpowiadać z tytułu umowy obowiązkowego ubezpieczenia OC posiadacza pojazdu mechanicznego. W ocenie Sądu, szkoda jest wynikiem działania urządzenia w postaci koparki, która wprawdzie przyjechała na teren prac budowlanych tak jak środek komunikacji, jednak później wykonywała swoje funkcje, nie jako środek komunikacji, lecz jako urządzenie budowlane. Szkoda miała związek z nieprawidłowym funkcjonowaniem specjalistycznego urządzenia w postaci koparki. Funkcja komunikacyjna pojazdu zakończyła się z chwilą przyjazdu na plac budowy; koparka po przybyciu na teren budowy była wykorzystywana jedynie jako urządzenie budowlane niesłużące do celów komunikacyjnych.

Wyrok został zaskarżony apelacją przez powoda, który domagał się jego zmiany przez uwzględnienie powództwa ewentualnie uchylecia wyroku i przekazania sprawy Sądowi I instancji do ponownego rozpoznania. Zaskarżonemu wyrokowi zarzucił:

- naruszenie art. 34 § 1 ustawy o ubezpieczeniach obowiązkowych przez błędną jego interpretację wyrażającą się w uznaniu, że ruch pojazdu mechanicznego w rozumieniu tego przepisu pozostawać musi w związku z komunikacyjną lub transportową jego funkcją, podczas gdy brak jest ustawowych przesłanek dla tego rodzaju przyjęcia, w konsekwencji jego niezastosowanie w sytuacji, w której z ustalonego stanu faktycznego sprawy wynika, że do szkody w pojeździe F. (...) doszło na skutek ruchu koparki będącej pojazdem mechanicznym,
- naruszenie art. 233 § 1 k.p.c. i 328 § 2 k.p.c. przez przekroczenie granic swobodnej oceny dowodów, wyrażające się w przyjęciu, że w chwili kolizji z pojazdem F. (...), koparka nie pełniła funkcji mechanicznego środka komunikacji, mimo że wykonywana przez pojazd czynność (manewr cofania) była czynnością pozwalającą na przemieszczanie się pojazdu i nie różniła się od czynności uznanej przez Sąd za funkcję komunikacyjną (dojazd na miejsce budowy), bez należytego uzasadnienia tego rodzaju stanowiska,
- niezgodność ustaleń Sądu z treścią zgromadzonego w sprawie materiału dowodowego, wyrażającą się w przyjęciu, że szkoda w pojeździe F. (...) powstała w wyniku nieprawidłowego funkcjonowania specjalistycznego urządzenia w postaci koparki, podczas gdy w chwili zdarzenia koparka funkcjonowała prawidłowo, a do kolizji doszło wyłącznie na skutek manewru cofania.

Pozwany wniósł o oddalenie apelacji.

Sąd Okręgowy zważył, co następuje.

Apelacja jest bezzasadna.

Ponowne rozpoznanie sprawy w postępowaniu apelacyjnym, wyrażające się w ponownym ustaleniu stanu faktycznego sprawy i ocenie zasadności roszczenia na podstawie prawa materialnego prowadzi do wniosków analogicznych, jak przedstawione przez Sąd I instancji. Sąd Odwoławczy przyjmuje ustalony przez Sąd Rejonowy stan faktyczny za własne ustalenia, bez konieczności ponownego jego przytaczania. Materialnoprawna ocena powództwa wyrażona przez Sąd Rejonowy zasługuje na aprobatę, wymaga uzupełnienia na skutek zarzutów apelacyjnych.

Przypisanie odpowiedzialności stronie pozwanej jest uzależnione od ustalenia, czy posiadacz lub kierujący pojazdem mechanicznym są obowiązani do odszkodowania za wyrządzoną w związku z ruchem pojazdu szkodę, zgodnie z art. 34 § 1 ustawy o ubezpieczeniach obowiązkowych. Stosownie do art. 2 ust. 1 pkt 10b tej ustawy, pojazdem mechanicznym jest pojazd wolnobieżny w rozumieniu przepisów ustawy - Prawo o ruchu drogowym. Zgodnie zaś z art. 2 pkt 32 tej ustawy, pojazd silnikowy to pojazd wyposażony w silnik, z wyjątkiem motoroweru i pojazdu szynowego; a stosownie do art. 2 pkt 34 tej ustawy pojazd wolnobieżny to pojazd silnikowy, którego konstrukcja ogranicza prędkość jazdy do 25 km/h, z wyłączeniem ciągnika rolniczego. Koparka kołowa przystosowana do jazdy po jezdni, bez względu na ewentualne ograniczenie prędkości jazdy do 25 km/h, jest pojazdem mechanicznym, na co trafnie wskazuje apelujący. Termin „pojazd mechaniczny” nie występuje w art. 436 k.c., który stanowi o mechanicznym środku komunikacji i o ruchu tego środka. Brak jest normatywnej definicji ruchu pojazdu mechanicznego, istnieje zaś ugruntowana interpretacja pojęcia ruchu mechanicznego środka komunikacji, wypracowana na gruncie art. 436 k.c. Nie istnieją żadne merytoryczne racje przemawiające za uznaniem, że interpretacja pojęcia „ruch” w kodeksie cywilnym jest odmienna od interpretacji tego pojęcia na gruncie ustawy o ubezpieczeniach obowiązkowych. Oba akty prawne należą do tej samej gałęzi prawa. Przeciwnie, przyjęcie odmiennej interpretacji ruchu na gruncie kodeksu cywilnego i ustawy o ubezpieczeniach obowiązkowych prowadziłyby do niespójności systemu prawnego: każdy mechaniczny środek komunikacji jest wszakże pojazdem mechanicznym, choć nie każdy pojazd mechaniczny można uznać za środek komunikacji. Jeżeli jest znane pojęcie ruchu mechanicznego środka komunikacji, jest także znane w znacznym zakresie pojęcie ruchu pojazdu mechanicznego. Z tych przyczyn zarzut naruszenia art. 34 ustawy o ubezpieczeniach obowiązkowych przez przyjęcie, że ruch pojazdu mechanicznego musi pozostawać w związku z jego funkcją komunikacyjną jest bezzasadny; innymi słowy w istocie chodzi o jednolitą interpretację pojęcia ruchu na gruncie aktów prawnych z zakresu stosunków cywilnoprawnych, przy przyjęciu, że pojęcie pojazdu mechanicznego jest szersze, niż mechanicznego środka komunikacji.

W orzecnictwie Sądu Najwyższego oraz w doktrynie przyjęto powszechnie definicję mechanicznego środka komunikacji oraz jego ruchu na gruncie art. 436 k.c., właściwie przedstawioną przez Sąd Rejonowy. Cechą środka komunikacji jest służyć celom komunikacyjnym, koparka używana podczas prac budowlanych na jednym placu budowy nie służy tym celom. Ewentualne jej przemieszczanie się w ramach jednego placu budowy nie jest oznaką spełniania funkcji komunikacyjnej, immanentną cechą wykonywania prac koparką jest jej przemieszczanie się podczas prac budowlanych i w ramach placu budowy. W rozpoznanej sprawie staje się to oczywiste, skoro koparka aby przemieścić piasek musiała wykonać ruch nie tylko łyżką, ale także przemieścić się na kołach. Nie było to jednak pełnienie funkcji komunikacyjnej, nie chodziło o komunikację między dwoma punktami, etapami podróży albo przemieszczania, transportu towarów, chodziło wprost o spełnienie potrzeb w zakresie prac budowlanych, a nie o przewiezienie piasku na określonej trasie. W sposób oczywisty decyduje to o przyjęciu, że koparka nie wykonuje funkcji komunikacyjnych podczas prac budowlanych na placu budowy, więc nie jest mechanicznym środkiem komunikacji, w konsekwencji art. 436 k.c. nie ma zastosowania. Implikuje to dalszy wniosek, że – wobec niekwestionowanego przyjęcia przedsiębiorstwa budowanego za przedsiębiorstwo, o jakim mowa w art. 435 k.c. - właśnie ta regulacja znajdzie zastosowanie w sprawie. Koparka nie utraciła jednak przymiotu pojazdu mechanicznego, bez względu, czy wykonuje funkcje komunikacją, czy inną, w dalszym ciągu jest pojazdem mechanicznym. Należy zatem odpowiedzieć na pytanie, czy szkoda powstająca w warunkach opisanych art. 435 k.c. może powstać w związku z ruchem pojazdu mechanicznego, mimo że nie powstała przez ruch mechanicznego środka komunikacji. Decydujące znaczenie dla ustalenia odpowiedzialności ubezpieczyciela ma interpretacja pojęcia ruchu na gruncie ustawy o ubezpieczeniach obowiązkowych, która jest zbieżna z pojęciem ruchu rozumianym w kodeksie cywilnym, co wyżej wykazano.

W orzecznictwie i doktrynie przyjęto szerokie rozumienie ruchu: nie decyduje przemieszczanie się pojazdu w przestrzeni, ale osiągnięcie miejsca przeznaczenia transportu albo podróży, więc uprzednio istnienie założonej trasy przemieszczania rzeczy lub osób, jej początku i końca. Pomijając nieistotne dla sprawy kwestie związane z wsiadaniem, wysiadaniem i zatrzymywaniem pojazdu wskutek awarii, w rozpoznanej sprawie koparka była w ruchu jadąc drogą publiczną z bazy na budowę, na określonej trasie, na której przemieszczała samą siebie. Plac budowy był końcem trasy, tam koparka zatrzymała się i rozpoczęła prace budowlane. Etap komunikacyjny został zakończony, koparka zatrzymała się i rozpoczęła wykonywanie prac w innym aspekcie swojego przeznaczenia. Ruch koparki w znaczeniu prawnym zakończył się, a jej fizyczne przemieszczanie się podczas wykonywania prac, przrzucania piasku, nie jest ruchem, ponieważ nie służy przemieszczaniu ludzi albo rzeczy na trasie. Przerzucanie piasku nie jest przemieszczaniem rzeczy między początkiem i końcem trasy, zaplanowanej drogi; głównym zadaniem jest przeniesienie przyzmy piachu na inne miejsce w ramach jednej budowy, jednego placu. Konieczną implikacją jest przyjęcie, że szkoda nie powstała w związku z ruchem pojazdu mechanicznego, ale w związku z ruchem przedsiębiorstwa budowlanego, co wyłącza odpowiedzialność pozwanego. Z podanych przyczyn, Sąd I instancji nie naruszył art. 233 § 2 k.p.c., przyjmując, że koparka w chwili zdarzenia nie była w ruchu według przyjętej w prawie cywilnym interpretacji tego pojęcia. Zarzut naruszenia art. 328 k.p.c. jest oczywiście bezzasadny, uzasadnienie wyroku Sądu I Instancji spełnia wymagania ustawowe i umożliwia w pełni kontrolę instancyjną.

Zarzut apelacji nieprawidłowego ustalenia Sądu, że do zdarzenia doszło wskutek nieprawidłowego funkcjonowania koparki jest wynikiem nieporozumienia, z całości wywodów Sądu wynika, że szkoda powstała wskutek błędu w obsłudze tego urządzenia.

Z powyższych przyczyn apelacja podlegała oddaleniu na podstawie art. 385 k.p.c.

Powód przegrał sprawę w postępowaniu apelacyjnym w całości, zgodnie z art. 98 k.p.c. zobowiązany jest do zwrotu pozwanej celowych kosztów procesu, wynagrodzenia adwokata ustalonego na podstawie § 6 pkt 5 w zw. z § 13 ust. 1 pkt 1 Rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002 roku w sprawie opłat za czynności adwokackie oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej z urzędu (Dz. U. Nr 163, poz. 1348 z 2002 roku ze zmianami).